

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

ХНПУ імені Г. С. Сковороди

від 31 серпня 2026 протокол № 9

 Юрій БОЙЧУК

ПРОГРАМА

**організації та проведення підвищення кваліфікації
практичних психологів**

Розробники: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Тамара ХОМУЛЕНКО – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри реабілітаційної психології; Віра КРАМЧЕНКОВА – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри реабілітаційної психології)

Напрямок підвищення кваліфікації професійний розвиток практичних психологів відповідно до Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»

Розроблено на основі типової програми: Типова освітня програма організації і проведення підвищення кваліфікації практичних психологів закладів освіти "Психолого-педагогічні методи та інструменти роботи з психологічною травмою, обумовленою воєнним станом", затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 560.

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

Тетяна ЄЛЬЧАНІНОВА – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди;

Жанна БОГДАН – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціології, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Освітня програма організації та проведення підвищення кваліфікації практичних психологів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) складена відповідно до законів України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про повну загальну середню освіту» (2020), Постанови КМУ № 800 від 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами і доповненнями внесеними Постановою КМУ від 27 грудня 2019 року № 1133), вимог Концепції «Нова українська школа», та на підставі ліцензії (рішення МАК від 04.03.1993, протокол № 2 (вперше), наказ МОН України від 28.12.2016 № 1518л (переоформлення). Програма підвищення кваліфікації практичного психолога закладу освіти розроблена на основі компетентнісного підходу з урахуванням принципів цілісності, системності, технологічності та варіативності, подана у взаємозв'язку цільового, змістового, технологічного та контрольного-аналітичного компонентів, відповідно до державної політики в галузі освіти, стратегій підвищення якості освіти. Зміст програми, зокрема цілісний і системний добір модулів і тем, ураховує особливості професійної діяльності практичних і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми та професійними стандартами, вимогами щодо компетентностей практичного психолога і соціального педагога закладу освіти.

Цільова група: практичні психологи закладів освіти.

Обсяг (тривалість): 5 кредитів ЄКТС (150 годин), термін навчання 1 місяць

Особливості реалізації програми: Програма реалізується впродовж одного місяця у синхронному режимі й передбачає гнучкі форми навчання, що забезпечує безпеку, доступність та ефективність навчання в різних регіонах, включно з прифронтовими. Заняття поєднують інтерактивні лекції, практичні кейси й обговорення, що сприяє засвоєнню знань і їх практичному застосуванню, а також інтегрованого самостійного навчання на основі монографій, підручників, посібників і конспектів, консультацій із викладачами, підготовки випускової роботи. Програма відповідає чинному законодавству України й гарантує офіційне підтвердження результатів підвищення кваліфікації.

Програма складається з трьох самостійних модулів. Здобувач має право обрати один модуль або пройти програму в повному обсязі. За умови успішного проходження обраного модуля (модулів) здобувачу видається документ про підвищення кваліфікації - свідоцтво із зазначенням назви, обсягу та результатів пройденого модуля (модулів).

Форма (форми) навчання: дистанційна (онлайн) із використанням технологій відеоконференцій та інтерактивних платформ; за можливості й безпечних умов – очна або змішана форма.

Мета підвищення кваліфікації: Удосконалення професійних компетентностей практичних психологів закладів освіти, висвітлення актуальних питань професійної діяльності психолога в умовах реформування галузі освіти України .

Завдання підвищення кваліфікації:

- Ознайомлення з теоретичними моделями та концепціями психологічного супроводу.
- Вивчення методів та інструментів технологізації психологічної практики.
- Формування навичок планування та реалізації програм психологічного супроводу.
- Розвиток умінь інтеграції психологічних технологій у міждисциплінарні проєкти.
- Опанування методів оцінки ефективності та корекції програм супроводу.
- Поглиблення знань про вікові особливості соціально-психологічної адаптації учнів.
- Засвоєння практик психологічного супроводу інклюзивного навчання та кризових ситуацій.
- Розробка та впровадження розвивальних і корекційних програм.
- Використання сучасних оздоровлювальних психотехнологій у роботі з учасниками освітнього процесу.
- Профілактика професійних деформацій педагогічних і психологічних працівників.
- Дослідження сімейних чинників психологічних проблем учасників освітнього процесу.
- Проведення діагностики та корекції психологічних девіацій.
- Формування етичної та конкурентоздатної професійної позиції практичного психолога.
- Розвиток навичок самовдосконалення, навчання та професійного саморозвитку.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться (відповідно до професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти», затверджений наказом Мінекономіки від 24.11.2020 № 2425.):

Загальні компетентності:

- ЗК.01. Громадянська компетентність.
- ЗК.02. Соціальна компетентність.
- ЗК.04. Особиста та навчальна компетентність.
- ЗК.05. Лідерська компетентність.
- ЗК.09. Етична компетентність.

Професійні компетентності:

А. Здатність здійснювати психологічну профілактику, Б. Здатність здійснювати психологічну просвіту щодо психологічного благополуччя та психічного здоров'я, В. Здатність здійснювати психологічну діагностику, Г. Здатність надавати психологічну допомогу за запитом та/або відповідно до виявленої потреби в такій допомозі, І. Здатність здійснювати власний професійний розвиток та самоосвіту, Д. Здатність до співпраці з педагогічними працівниками щодо організації ефективної освітньої діяльності та співучасті у створенні, підтримці й розвитку психологічно безпечного освітнього середовища в закладі освіти, Е. Здатність здійснювати психологічну підтримку учасників освітнього процесу в умовах кризових ситуацій.

Очікувані результати підвищення кваліфікації. За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички:**

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання;
- робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій;
- розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають особливі потреби;
- відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога;
- вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення).

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях. Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, мініпроєктів тощо.

Підсумкове оцінювання навчальних досягнень слухачів визначається через:

1. виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;
2. захист випускової роботи.

Показники:

- актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроєктів;
- рівень самостійності, творчого підходу та психологічної рефлексії у процесі виконання завдань;
- готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 150 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми : узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби практичних психологів закладах загальної середньої освіти.

Особливості освітньої програми. Освітня програма складається із трьох обов'язкових модулів:

1) загальна підготовка. (Складається з таких частин – а) психологічна служба в сучасному закладі освіти; б) професійні компетентності практичного психолога закладу освіти та їх вдосконалення; в) морально-етичні аспекти діяльності практичного психолога закладу освіти у сучасних умовах);

2) психолого-педагогічна підготовка. (Складається з таких частин – а) вікові особливості соціально-психологічної адаптації до навчання; б) психологічний супровід інклюзивного навчання; в) психолого-педагогічна взаємодія в умовах інклюзивного навчання);

3) професійна підготовка. (Складається з таких частин – а) методичні аспекти створення розвивальних та корекційних програм в роботі практичного психолога закладу освіти; б) сучасні оздоровлювальні психотехнології; в) робота практичного психолога з попередження професійних деформацій психолого-педагогічних працівників; г) сімейні чинники психологічних проблем учасників освітнього процесу; д) діагностика та корекція психологічних девіацій учасників освітнього процесу)

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття і практичний модуль.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають виконання підсумкового тестування і захист випускової роботи з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, пройшли підсумкове тестування, захистили випускову роботу, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 3-х модулів та 11-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 150 год, з них: 22 год – лекційні заняття, 18 год – семінарсько-практична робота, 80 год – самостійна робота, яка включає 30 год – контрольні заходи (підсумковий тест і захист випускової роботи).

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього

МОДУЛЬ 1. Загальна підготовка					
Тема 1. Психологічна служба в сучасному закладі освіти	2	2	6		10
Тема 2. Професійні компетентності практичного психолога закладу освіти та їх вдосконалення	2	2	6		10
Тема 3. Конкурентоздатність практичного психолога сучасного закладу освіти	2		8		10
Разом за модулем	6	4	20		30
МОДУЛЬ 2. Психолого-педагогічна підготовка					
Тема 1. Вікові особливості соціально-психологічної адаптації до навчання	2	2	6		10
Тема 2. Психологічний супровід інклюзивного навчання	2		8		10
Тема 3. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в кризових умовах	2	2	6		10
Разом за модулем	6	4	20		30
МОДУЛЬ 3. Професійна підготовка					
Тема 1. Методичні аспекти створення розвивальних та корекційних програм в роботі практичного психолога закладу освіти	2	2	8		12
Тема 2. Сучасні оздоровлювальні психотехнології	2	2	8		12
Тема 3. Робота практичного психолога з попередження професійних деформацій психолого-педагогічних працівників	2	2	8		12
Тема 4. Сімейні чинники психологічних проблем учасників освітнього процесу	2	2	8		12
Тема 5. Діагностика та корекція психологічних девіацій учасників освітнього процесу	2	2	8		12
Разом за модулем	10	10	40		60
Підсумкові заходи				30	30
Усього	22	18	80	30	150

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Тема 1.1. Психологічна служба в сучасному закладі освіти

Розгляд нормативно-правових засад діяльності психологічної служби, її структури, функцій та ролі у створенні безпечного освітнього середовища.

1. Нормативно-правові засади діяльності психологічної служби.
2. Структура та функції служби у ЗЗСО.
3. Роль психолога у створенні безпечного освітнього середовища.
4. Взаємодія психолога з адміністрацією, педагогами, батьками та учнями.

Тема 1.2. Професійні компетентності практичного психолога закладу освіти та їх вдосконалення

Аналіз ключових компетентностей психолога (діагностичних, консультативних, корекційних), методи їх розвитку та шляхи професійного самовдосконалення.

1. Основні професійні компетентності психолога.
2. Методи розвитку діагностичних, консультативних та корекційних умінь.
3. Шляхи професійного самовдосконалення.
4. Використання сучасних технологій у практичній діяльності.

Тема 1.3. Конкурентоздатність практичного психолога сучасного закладу освіти

Формування професійної мобільності, адаптивності та інноваційності психолога; розвиток навичок комунікації, етичної поведінки та професійного іміджу.

1. Поняття конкурентоздатності у професійній діяльності.
2. Професійна мобільність та адаптивність.
3. Формування позитивного іміджу та етичної поведінки.
4. Інноваційність та комунікативні навички як фактори конкурентоздатності.

МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Тема 2.1. Вікові особливості соціально-психологічної адаптації до навчання

Вивчення механізмів адаптації дітей різного віку до навчального процесу, факторів успішності та ризиків дезадаптації.

1. Механізми адаптації дітей різного віку.
2. Фактори успішної адаптації та ризики дезадаптації.
3. Роль психолога у підтримці адаптаційних процесів.
4. Практичні методи діагностики та корекції дезадаптації.

Тема 2.2. Психологічний супровід інклюзивного навчання

Методи підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організація взаємодії між учасниками інклюзивного середовища, розвиток толерантності.

1. Принципи інклюзивної освіти.
2. Психологічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами.
3. Організація взаємодії між учасниками інклюзивного середовища.
4. Формування толерантності та емпатії у шкільному колективі.

Тема 2.3. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в кризових умовах

Технології стабілізації емоційного стану, перша психологічна допомога, робота з травматичним досвідом та кризовими ситуаціями.

1. Поняття кризи та її вплив на психіку.
2. Перша психологічна допомога (PFA).
3. Технології емоційної стабілізації та саморегуляції.
4. Робота з травматичним досвідом та кризовими ситуаціями.

МОДУЛЬ 3. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Тема 3.1. Методичні аспекти створення розвивальних та корекційних програм

Принципи та етапи розробки програм, добір методик, оцінка ефективності та корекція результатів.

1. Принципи та етапи розробки програм.
2. Добір методик та інструментів.
3. Оцінка ефективності програм.
4. Корекція та вдосконалення результатів.

Тема 3.2. Сучасні оздоровлювальні психотехнології

Використання психотехнік для збереження психічного здоров'я, профілактики стресу та розвитку ресурсності учасників освітнього процесу.

1. Психотехнології збереження психічного здоров'я.
2. Методи профілактики стресу.
3. Розвиток ресурсності учасників освітнього процесу.
4. Практичні вправи та техніки релаксації.

Тема 3.3. Робота практичного психолога з попередження професійних деформацій

Виявлення ознак професійного вигорання, методи профілактики та підтримки психологічної стійкості педагогів.

1. Ознаки професійного вигорання та деформацій.
2. Методи профілактики та підтримки психологічної стійкості.
3. Техніки саморегуляції та відновлення.
4. Організація психологічної підтримки педагогів.

Тема 3.4. Сімейні чинники психологічних проблем учасників освітнього процесу

Аналіз впливу сімейного середовища на психічний стан дітей, робота з батьками, профілактика конфліктів та кризових ситуацій.

1. Вплив сімейного середовища на психічний стан дітей.
2. Робота з батьками та сім'ями.
3. Профілактика конфліктів у сімейному контексті.
4. Психологічна допомога дітям у кризових сімейних ситуаціях.

Тема 3.5. Діагностика та корекція психологічних девіацій

Використання психодіагностичних методик, розробка індивідуальних планів корекції та підтримки дітей з девіантною поведінкою.

1. Основні види психологічних девіацій.
2. Використання психодіагностичних методик.
3. Розробка індивідуальних планів корекції.
4. Психологічна підтримка дітей з девіантною поведінкою.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» від 22.05.2018 № 509, зареєстрований в Міністерстві освіти і науки України 31 липня 2018 р. за № 885/32337;
3. Наказ МОН України «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» від 16.07.2018 № 776
4. Наказ МОН України від 02.03.2017 № 334 “Про унормування діяльності психологічної служби системи освіти”
5. Лист ІМЗО від 04.12.2020 № 22.1/10-2496 «Про методичні рекомендації щодо проведення професійної роботи в закладах загальної середньої освіти»
6. Лист МОН від 14.08.2020 № 1/9-436 “Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)” Лист ІМЗО від 27.07.2020 № 22.1/10-1495 “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2020/2021 н. р.”
7. Лист МОН від 16.06.2020 № 1/9-328 “Щодо методичних рекомендацій з організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини”
8. Лист ІМЗО від 25.05.2020 № 22.1/10-1065 “Щодо проведення Всеукраїнського моніторингового дослідження “Надання допомоги дітям, постраждалим від військових дій і внутрішньо переселеним особам в діяльності психологічної служби”
9. Лист МОН від 24.07.2019 № 1/9-477 “Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України”
10. Лист ІМЗО від 30.10.2018 № 1/9-656 “Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей”
11. Лист МОН від 05.09.2018 № 1/9-529 “Про документацію працівників психологічної служби у системі освіти України”
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року» від 27 грудня 2017 р. № 1018-р
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14 грудня 2016 р. № 988-р;

Основна література

1. Вінтюк Ю. Основи діяльності психологічної служби. ВЦ “Академія”, 2024. 160 с.
2. Кузьо О. Основи психологічної практики: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с.
3. Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування: практичний посібник / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов; за наук.

ред. Н. В. Лунченко. НАПН України, Укр. наук.- метод. центр практ. психол. і соц. роботи. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 134 с.

4. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В., Харківська Т. А. К., 2023. 149 с.

5. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2021. 368 с.

Додаткова література

1. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби: практичний посібник / авт.-упор.: І. І. Ткачук, Н. В. Пророк, Н. В. Лунченко, В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко; за заг. ред. В. Г. Панка. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 100 с.

2. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя; [В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко, Н. В. Чепелева, Т. І. Куліш, С. Л. Чуніхіна, І. Г. Губеладзе, І. І. Ткачук, Н. А. Ярмола]. Київ, 2024. 188 с.

3. Кузікова С. Основи психокорекції. Харків : Академія, 2021. 336 с.

4. Організація діяльності психологічної служби: навч-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; упоряд. О. А. Дудник. – Умань : Візаві, 2023. 267 с.

5. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації: навч. посібн. / В.Г. Панок, Я.В. Чаплак, Я.Ф. Андрєєва; за заг. ред. В. Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці : «Рута», 2019. 383 с.

6. Профілактика деструктивної поведінки підлітків / Журавель, Т., Іванюк, І., Лехолетова, М., Лютий, В., Лях, Т., Пашко, Н., Соловійова, В., Сорокіна, О., Спіріна, Т., Суліцький, В., Удовенко, Ю., Чепенко, О., Чуйко, О., Швед, О., & Янковець, В; за ред. Т. Журавель & Ю. Удовенко. Київ: Видавництво ФО-П Буря О.Д., 2022. 144 с.

7. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук; за наук. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.mon.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;

<http://www.ru.ac.kharkov.ua/> – Сайт Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

<http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;

<http://www.dnrb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;

<http://korolenko.kharkov.com/> – Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка;

<http://chitalka.info/psy.html> – Електронні підручники онлайн «Психологія»;

<http://www.Psylib.kiev.ua>

<http://pro.fpko.ru/post-name/286/> - федерація психологів-консультантів онлайн.

<http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».